

Näinä Irakin miehityksen lopun alun, kansainvälisen finanssikriisin ja Barack Obaman valinnan avaaman mahdollisuuksien ikkunan aikoina on syytä lukea uudelleen Emmanuel Toddin kirja *”Imperiumin jälkeen”*. Ilmestyessään 2002 se oli myyntimenestys Keski-Euroopassa. Sen suomennos (Rasalas Kustannus 2003) jäi täällä suhteellisen vähälle huomiolle, mutta YP:ssä (3/04) toki ilmestyi sen laaja arvio. Kirjan avulla nykytilanteen voisi hahmottaa seuraavasti.

Sosialismin romahdus ja sen jälkeinen Venäjän alennustila 1990-luvulla nostivat USA:n vähäksi aikaa ainoaksi supervallaksi. Imperiumin taloudellinen perusta oli kuitenkin jo hyvää vauhtia rapautumassa, ja siksi USA pyrki pitämään asemansa hajota ja hallitse -politiikalla – minkä George W. Bushin valinta ja 11.9.2001 nostivat räikeälle tasolle. Vanhalla mantereella se merkitsi kiilan lyömistä Euroopan ja Venäjän välille, koska taloudellisesti ne alkoivat olla yhä kiinteämmin sidoksissa toisiinsa. Siksi USA pyrki saamaan Naton jäseniksi kaikki Venäjää reunustavat valtiot, jotka aiemmin olivat Neuvostoliiton vallan alla tai siitä enemmän tai vähemmän riippuvaisia. Nato-jäsenyys luovattiin myös Georgialle ja oranssin vallankumouksen jälkeen jo-

pa Ukrainalle, vaikka sen kansalaisista jäsenyyttä vastustaa edelleen yhtä suuri enemmistö kuin Suomessa.

Georgiassa Mihail Saakashvili ryhtyi kuitenkin viime elokuussa yltiöpäiseen sotilaalliseen provokaatioon, jonka Venäjä kovakouraisesti kuittasi. USA ja EU heräsivät tajuamaan, ettei voimistuneen Venäjän intressejä enää voi eikä kannata sivuuttaa. Kun viime syksystä alkaen finanssikriisi paljasti USA:n talouden seisovan savijaloilla, Barack Obaman on lähes pakko sopeutua muutuneeseen tilanteeseen. Supervalta USA on pudonnut yhdeksi suurvallaksi EU:n, Venäjän, Kiinan, Japanin ja Intian rinnalle – myös USA:n itsensä onneksi. Puheidensa perusteella Obama tulee tekemään tästä välttämättömyydestä halulla hyveen. Yksi seuraus on, että Naton rooli entisen imperiumin työkaluna näivettyy. Naton laajeneminen pysähtyy, ja USA ja EU sopeutuvat Venäjän mukaantuloon Euroopan turvallisuuden takaamisessa.

Tätä valmisteltiin joulukuun alussa Etyj:in Helsingin kokouksessa, mutta mikään ei etene ennen kuin Valkoisessa talossa istuu uusi presidentti. Jos Naton, EU:n ja Venäjän keskinäinen sopimus joskus syntyy, se takaisi myös Suomen aseman ja turvallisuuden monin verroin paremmin kuin Nato-jäsenyys.

Hans Joas kirjoittaa Sosiologia-lehdessä (3/08) kiinnostavasti siitä, miten Marxin arvio yhteiskunnallisesta kehityksestä meni pahasti metsään. Joas oli yksi

tämän vuoden sosiologipäivien pääpuhujista.

Karl Marx kirjoitti yhdessä Friedrich Engelsin kanssa kommunistisessa manifestissa vuonna 1848: ”Kaikki säätyperäinen ja pysyväinen haihtuu pois”. Joas tulkitsee tämän tarkoittavan, että kansallisvaltion, perheen, ammatin ja uskontojen kuin myös kaikkien yhteiskuntaluokkien, porvareita ja proletariaattia lukuun ottamatta, ennustetaan katoavan lähitulevaisuudessa. Joasin mukaan ”kaikki edellä mainitut ennustukset jäivät toteutumatta, tai vielä oikeammin: Marxin tuhoon tuomitsemista ilmiöistä suurimmalla osalla oli kukoistuskautensa vasta edessäpäin.”

Marx oli siis tässä suhteessa perusteellisesti väärässä. Syytä oli taloudellinen determinismi eli liiallinen nojautuminen siihen, että taloudellinen alusrakenne eli tuotantovoimat ja -suhteet muovaavat kulttuurista päällysrakennetta. Päällyksen instituutioilla, arvoilla ja asenteilla on vahvaa omaehtoista elämää ja vaikutusta, eivätkä ne ole taloudellisen alusrakenteen heijastumaa siinä määrin kuin Marx oletti.

Tässä(kin) determinismin osoittaminen perusteettomaksi on vapauttava ja rohkaiseva havainto. Toisaalta Joas ei anna asiaankuuluvaa arvoa sille, että Marxin 150 vuotta vanhat ajatusrakennelmat kuvaavat hämmästyttävän hyvin nykyisen globaalin talouden toimintamekanismeja. Marxin ajatukset ovat talouden viimeisimpien rymistysten myötä ansainneet arvonnousun.

”Kauhajoen jälkeen on hiukan useampi kuin Jokelan jälkeen uskaltanut sanoa, ettei keisarilla ole vaatteita. Akatemiaturkija Mika Aaltola on puhunut suoraan ilmiöstä, joka on sukua terroriteoille. Pääministeri Matti Vanhanen on vihjannut samaa. Kuopion yliopiston dosentti Vesa Puuronen on ihmetellyt, miksi tappajien omia selityksiä ei oteta todesta. Onko niin vaikea myöntää, että myös vihreästä ideologiasta voi joku tehdä äärimmäisiä päätelmiä? Sekä Auvinen, Saari että heidän amerikkalaiset esikuvansa, Columbinen lukion joukkomurhaajat perustelivat tekoaan ihmisvihalla, joka johtuu siitä, että ihminen tuhoaa luontoa ja eläimiä.

Erityisen kohtuutonta mielen-terveysyihin perustuva syytely on tietenkin ollut tappajien lähipiiriä ja vanhempia kohtaan. Nuoruuteen kuuluu usein ehdoton maailmankuva. Otollisissa oloissa se ei kaihda edes väkivaltaa. Yhtä vähän koulumurhaajien vanhempia voi syyttää lastensa teoista kuin voi syyttää Kaksoistornien itsemurhalentäjien vanhempia tai vaikkapa Andreas Baaderin vanhempia. Ei nuortaistolaisuuskaan syntynyt siksi, että porvariskodeissa kohdeltiin nuoria huonosti.” (*Riitta Viialainen*, Dialogi 7/2008)

Arno Kotro (Metro-lehti 20.10.) toteaa, ettei toimittajiin voi luottaa. Kun he pääsevät väliin, viesti kiepsahtaa ketterästi vaikka päinvastaiseksi:

”Useissa kirjoituksissa ja haastatteluissa olen nimittäin todennut, että varusmiehiä koulutetaan Suomessa liikaa, ja yleisestä asevelvollisuudesta tulisi luopua niin armeijan todellisten tarpei-

den, kansantalouden kuin kansalaisten yhdenvertaisuudenkin vuoksi. Asepalvelus pitäisi säätää vapaaehtoiseksi sekä miehille että naisille.

Katsotaanpa tulokset. Naislehti ja iltapäivälehdien kolumnisti joutuivat vapaaehtoinen-sanan kanssa niin ulalle, että veikkasivat sen tarkoittavan samaa kuin pakollinen. Lehtien logiikalla asevelvollisuuden vastustaja siis on asevelvollisuuden kannattaja, joka vieläpä ilkeästi laajentaisi pakollisen palveluksen myös naisia koskevaksi. Paremminkin eivät selvinneet akatemisten piirien Yhteiskuntapolitiikka-lehti kuin Suomen Kuvalehtikään. Ensimmäisen mukaan vapaaehtoisen palveluksen kannattaja on määräämässä naisia armeijaan, jälkimmäisen toimittaja arveli vapaaehtoisuuden tarkoittavan – piristävää kyllä – kieltoa.”

Totta: YP:n Ajatusten Tonavassa (1/08) annettiin Kotron asepalvelus-näkemyksestä tosiaan virheellinen tulkinta. Oikaisemme siis aiemmat puheemme yllä olevan sitaatin avulla ja pahoittelemme tapahtunutta. Vapaaehtoisuus on niin vaikea asia, että sen suhteen tulee pakosti joskus virheitä.

Lähetimme Arno Kotrolle yllä olevan pätkän tiedoksi etukäteen, ja saimme paluupostissa seuraavanlaisen kommentin:

”Täytyy oikein kiittää journalistisesta suoraselkäisyydestä, koskapa korjaatte virheitä! Ajatusten Tonavan tekstiin jää valitettavasti vielä se virhe elämään, että edustaisin jotakin miesliikettä. Olen eri yhteyksissä sanonut selvästi, että puhun vain omalla äänelläni enkä edusta mitään jär-

jestöä enkä halua kuulua mihinkään liikkeeseen.

Mitä tulee kirjaan *Mies vailla tasa-arvoa*, jonka toinen toimittaja olen (siis toimittaja, en kirjoittaja, tämä on usein mennyt lehdissä väärin), olen monessa kysymyksessä kirjoittajien kanssa eri linjoilla. Artikkelikirjan toimittaminen ei tarkoita, että olisi perustanut jonkin liikkeen tai että edes olisi samaa mieltä kaikkien kirjoittajien kanssa.

Ilmeistä onkin, että monet kirjaa kritisoineet eivät ole kirjaa nähneetkään. Tämä tuli mieleen mm. lukiessani Me Naisten kirjoitusta:

’Arno Kotro, tuo ajattelun suuriruhtinas, on toimittanut tällä viikolla ilmestyneen pikku kirjases, jossa ollaan huolissaan miesten tasa-arvosta. Sivari-Arnoa itseään huolestuttaa muun muassa se, että miksei naisilla ole asevelvollisuutta.’

No, en ole sivari ja vastustan erityisesti naisten asevelvollisuutta, mutta paljastavinta on puhe ’pikku kirjasesesta’ (kaksinkertainen deminutiivi). Kirjan kanssa nimittäin oli se ongelma, että aineistoa oli liikaa. Lopulta saimme puristettua opuksen noin 260 sivuun. Ilmeisesti kriitikko ei ole pitänyt kirjaa käsisään kertaakaan, tai sitten hän ei ymmärrä suomenkielisten sanojen ja päätteiden merkitystä.

Valitettavasti minulta on mennyt usko siihen, että maassamme voitaisiin käydä järkevää keskustelua. Netin keskustelupalstojen ala-arvoiset homottelut ovat asia sinänsä, mutta kun asiallistenkin lehtien argumentointi näyttää kaatuvan heti ensiaskelilla siihen, ettei ymmärretä yksinkertaista suomea, voi vain heittää pyyhkeen kehään.”